

ה"ת 23652/03/17 - איתמר גרסון, דרור רחמים נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 23652-03-17 גרסון נ' מדינת ישראל
ה"ת 23664-03-17 רחמים נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופטת קרן מילר
המבקשים
נגד
המשיבה
1. איתמר גרסון 2. דרור רחמים
מדינת ישראל

בשם המבקשים עו"ד מיכאל עירוני

בשם המשיבה רס"ב משולם אהרון

החלטה

1. המבקשים נעצרו ונחקרו בחשד לעבירות הימורים והלבנת הון במסגרת פרשיה רחבת היקף ושחררו בתנאים. במסגרת החקירה נתפס רכוש השייך למבקשים אשר השבתו מתבקשת במסגרת בקשה זו.
2. ב"כ המבקשים טען כי יש להראות כי קיימות ראיות לכאורה נגד המשיבים לצורך התפיסה. כמו כן נטען שהרכוש שנתפס לא בוצעה בו עבירה ולפיכך אין סמכות לתפוס אותו. לטענתו, אם מדובר בתפיסת שווי לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן "**חוק איסור הלבנת הון**"), יש לפעול על פי הוראות חוק זה, וכן לא נמסר מהו שווי העבירה. באשר למבקש 1 נטען כי יש להותיר רק את הערת האזהרה על דירת המגורים שהיא בשווי רב ולשחרר את יתר הרכוש.
3. ב"כ המשיבה טען כי ישנו חשד סביר מספיק. החקירה הגלויה החלה לפני זמן לא רב ולא ניתן בשלב זה להעריך את שווי העבירה המיוחסת לכל חשוד. באשר לדירת המגורים עמד על כך שיש קושי לממש דירת מגורים ולפנות את דיירה, דבר שנעשה רק במקרים קיצוניים. ב"כ המשיבה הגיש לעיוני את חומרי החקירה המרכזיים בעניינם של המבקשים המבססים לטעם המשיבה את החשד הסביר הדרוש.

דין והכרעה

4. אך לאחרונה ניתנה החלטה מקיפה של בית המשפט העליון (כב' השופט הנדל) בשאלת תפיסתו של רכוש בשווי רכוש הקשור בביצוע העבירה כאשר ישנם חשדות לעבירות לפי חוק איסור הלבנת הון - בש"פ 1359/17 **מדינת ישראל נ' ברוך** (15.3.2017) (להלן "**עניין ברוך**").
5. בית המשפט עמד על כך שסעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון מאפשר לחלט רכוש בשווי הרכוש הקשור בעבירה, גם אם לרכוש המחולט עצמו אין קשר לביצוע העבירה. על מנת שתהיה אפשרות חילוט אפקטיבית בסופו של ההליך אם יורשע החשוד, נוצר הצורך בתפיסת רכוש וחילוטו הזמני.
6. נקבע כי ישנם שני מסלולים המאפשרים את החילוט הזמני. האחד הוא בהתאם לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973; והשני הוא בהתאם לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח

חדש], תשכ"ט-1969 (להלן "**הפסד"פ**") אליה מפנה סעיף 26(א) לחוק איסור הלבנת הון. בית המשפט הזכיר את ההלכה שנפסקה כבר באשר לתחולתם המקבילה של שני המסלולים, תוך בחירה במסלול שפגיעתו בזכויות פחותה.

7. לאחר בחינה מעמיקה של לשון החיקוקים הרלוונטיים ותכליותיהם קבע בית המשפט כי הדין מאפשר תפיסת רכוש בשווי מכוח הפסד"פ. עם זאת עמד בית המשפט על הצורך לנהוג במשנה זהירות ביחס לפגיעה בקניינו של החשוד שעודנה עומדת לו חזקת החפות ואף טרם הואשם בביצוע עבירה. על בית המשפט לבחון האם ישנה חלופה לתפיסה אשר פגיעתה בזכות הקניין פחותה. בית המשפט ציין כי שיקולים רלוונטיים יהיו טיב החפץ התפוס ושימוש, וכן חלופה הזמן מאז תחילת החקירה. לבסוף נדרשת זהירות בהערכת שווי העבירה.

8. ב"כ המבקשים התייחס לרמה הראייתית הדרושה לצורך תפיסת רכוש והחזקתו, וטען כי בשלב זה נדרשת רמה של ראיות לכאורה. אלא שטענה זו מנוגדת לפסיקת בית המשפט העליון. כך למשל בבש"פ 8353/09 **מגאלניק נ' מדינת ישראל** (26.11.2009) נקבע כי "למצער בשלב בו טרם הוגש כתב אישום נותר הרף הראייתי של יסוד סביר להניח כי נעברה עבירה וכי החפץ ניתן כשכר בעד ביצוע העבירה, וזאת גם במסגרת הביקורת השיפוטית. עם זאת, אעיר כי גם אם ישנו יסוד סביר להניח כי החפץ קשור בביצוע עבירה, אך ישנו סיכוי נמוך להגשת כתב אישום (מטעמים שאינם ראייניים) יהיה מקום לשקול שחרור החפץ התפוס". מכאן כי הרף הראייתי הנדרש לצורך התפיסה והמשך ההחזקה הינו רף של חשד סביר.

מן הכלל אל הפרט

9. תנאי בסיסי ומקדמי להמשך החזקת הרכוש שנתפס על ידי המשטרה הוא קיומו של חשד סביר. במהלך הדיון הוגשו לי חומרים המתייחסים לשני המבקשים והמקימים לטעמי את הרף הנדרש לצורך התפיסה.

10. כאמור המבקשים חשודים בעבירות הימורים ובעבירות לפי חוק איסור הלבנת הון.

11. כפי שפורט לעיל, סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון מאפשר במסגרת ההליך הפלילי לחלט רכוש של נידון בשווי של רכוש הקשור לעבירה. דהיינו, בניגוד לפסד"פ לא נדרש כי הרכוש המחולט יהיה הרכוש עצמו שנעשתה בו עבירה או הושג בעבירה, אלא די שיהיה בשווי הרכוש כאמור.

12. בשלב הזמני טרם הגשת כתב אישום יכולה המשטרה לפעול לחילוט זמני של רכוש בשווי בהתאם למסלול המותווה בפסד"פ, וכך אכן עשתה בענייננו. לאור פסיקת בית המשפט העליון כפי שפורט לעיל אין בכך קושי.

13. הקושי הייחודי המתעורר בעניין דנן הוא הערכת שווי הרכוש שהושג כתוצאה מהעבירה. ב"כ המשיבה טען כי הוא אינו יכול בשלב זה למסור הערכה באשר לשווי הרכוש שהושג בעבירה. הוא ציין כי החקירה צפויה לארוך עוד מספר חודשים וכי יש לקוות כי התמונה תתבהר בחודש-חודשיים הקרובים ואז ניתן יהיה להעריך את השווי באשר לכל חשוד.

14. מובן כי טיעון זה מעורר קושי. תפיסת רכושו של חשוד, גם באופן זמני, פוגעת בזכות הקניין שלו. לעיתים מדובר בפגיעה תיאורטית בלבד שהיא הפיכה ואינה פוגענית. כך למשל כאשר מדובר ברישום הערת אזהרה על דירה השייכת לחשוד ואשר הוא אינו מעוניין בשלב זה לבצע בה דיספוזיציה כלשהי. עם זאת לעיתים מדובר ברכוש אשר החשוד ובני משפחתו עושים בו שימוש וזקוקים לו - כך כאשר

מדובר ברכב, כסף ושיקים. החזקתו של רכוש כזה בידי המשטרה, גם אם באופן זמני והפיק, פוגעת באופן מעשי בחשוד ופעמים רבות גם בבני משפחתו.

15. הפגיעה הזמנית בזכות הקניין מוצדקת כאשר ישנו חשד סביר והיא מידתית כאשר הרכוש המוחזק מוגבל לרכוש שהושג בעבירה. הקושי בענייננו הוא שלא ניתן להעריך בשלב מוקדם זה את שווי העבירה ולפיכך יתכן כי מוחזק על ידי המשטרה רכוש השייך למבקשים ועולה בשווי על הרכוש שהושג בעבירה.

16. עם זאת זכות הקניין אינה השיקול היחיד הרלוונטי. למולו עומד האינטרס הציבורי שבשל מתאפשר החילוט בסופו של ההליך. וכפי שנאמר בעניין **ברוך**:

"המלחמה נגד הפשיעה מתמודדת עם תהליכים מתוחכמים ומשוכללים כדי שהעברין לא ישמור על רווחיו, המגיעים לכדי היקפים שפעם נראו כמעשה דמיון. הדרכים להלבין כספים רחבות ויצירתיות, וניתן להבין את עמדת המחוקק שאינה מזניחה היבט זה של הפשיעה. לצערנו, הפשיעה הפכה לעסק, ואף לעסק בקנה מידה של ממש. חוק איסור הלבנת הון נועד להעמיד לרשות מערכת אכיפת החוק כלים יעילים ללחימה בפשיעה קשה ומאורגנת. מטרתו של הסדר החילוט הינה "לבודא כי חוטא לא יצא נשכר, כי בלעו הבלתי חוקי של אדם יוצא מפיו, ולהודיע את העוברים על החוק ואת העבריינים-בכוח, שייעשה הכול כדי שלא יתקיים בהם הפסוק כי דרך רשעים צלחה" (ראו: ע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 397, 421 (2005)). נראה כי אין חולק כי האינטרס הציבורי בכך שחילוט יתאפשר בסוף ההליך חשוב ומרכזי. מקום בו הרווח הכספי רב הוא, נדרש המרוויח לנקוט צעדים כדי לשמור את אשר נפל בחלקו. כך בפעולות כלכליות על פי דין וכך בפעולות כלכליות שלא על פי דין. מידה כנגד מידה - המענה לרצון העברין המלבין כספים לשמור על ההון הפסול הוא צעדים מקדמיים ויעילים של רשויות החוק כדי לשמור על הרווח - גם בדמות רכוש בשווי העבירה - עד לבירור המשפט. הנה כי כן, מנגנון השמירה על הרווח מהווה ציר מרכזי במלחמה נגד הפשיעה".

17. יש לזכור כי גם לאחר הגשת כתב אישום יתכן שיוחזק רכוש בשווי כאשר בסופו של ההליך יזוכה הנאשם או יסתבר כי היקף העבירות נמוך יותר כך שהוחזק רכוש בשווי גבוה יותר לשווא. ברי עם זאת כי בשלב שלאחר הגשת כתב אישום יידרש להראות הערכה סבירה ומבוססת לכאורית באשר לשווי הרכוש.

18. בטרם הגשת כתב האישום וכל עוד החקירה מתנהלת מטבע הדברים ההערכות יהיו חסרות יותר. יתרה מכך, יתכן מצב בו בשלביה הראשונים של חקירה לא ניתן יהיה להעריך את שווי העבירה המיוחסת לחשוד. דהיינו, ככל שחולף הזמן וישנה התקדמות בחקירה יש ציפיה להערכת מבוססת יותר של שווי העבירה כך שניתן לדייק יותר בתפיסת הרכוש בשווי. התעלמות ממימד הזמן ומאופי החקירה והשפעתם על היכולת להעריך את שווי העבירה תביא למצב אבסורד בו דווקא בחקירות מורכבות יותר וכאשר שיתוף הפעולה של החשודים מוגבל יותר לא יהיה מנוס משחרור רכוש שנתפס, דבר שעלול למנוע חילוט אפקטיבי בעתיד.

19. הפתרון הוא כמו תמיד באיזונים. ראשית, מובן שמעת שניתן להעריך את שווי הרכוש הקשור בעבירה יש לעשות זאת ולצמצם את החזקת הרכוש בשווי בהתאם להערכה זו. שנית, יש לבחון האם אכן מדובר בחקירה שמטבעה אינה מאפשרת הערכה של השווי בשלב ראשוני. שלישית, גם במקרים כאלו יש לטעמי להראות אינדיקציה כלשהי להיקפי העבירות המדוברות. אין דומה חקירה שעניינה בעשרות אלפי שקלים לחקירה שעניינה במיליוני שקלים.

20. במקרה דנן מדובר על חקירה מורכבת ומסועפת כאשר בשלב הגלוי שלה נעצרו כ-30 חשודים ונחקרו באזהרה חשודים נוספים. יש לציין כי בשלב החקירה הסמויה התקבלו אינדיקציות לשותפות של חשודים בעבירות של הימורים אסורים דרך האינטרנט, הלבנת הון והשמטת הכנסות. כך גם ניתן היה לשרטט בקווים גסים את ההיררכיה בין המעורבים בפרשה.
21. על אף האמור, מחומרי החקירה עולה כי שלב החקירה הסמויה לא אפשר להעריך נכונה את היקפי ההימורים והיקף העבירות. מרבית העבודה בעניין זה נעשתה החל ממעבר החקירה לשלב הגלוי, ביום 28.2.2017. בשלב הגלוי תוחקרו ועדיין נחקרים עשרות ואף מאות מעורבים, ובהם מהמרים רבים. כל מהמר מוסר את סכומי הכספים "שהשקיע" בהימורים ואת הסוכן שעבד דרכו וכך מאפשר להתחיל להעריך את היקף העבירות המיוחסות לכל חשוד.
22. עם זאת, בכך לא די. במהלך החקירה נתפסה כמות מכובדת של אמצעי מדיה מגנטית, טלפונים סלולריים ומחשבים. במסגרת החקירה נדרשת חדירה לאמצעים אלו ודליית המידע הרלוונטי מתוך שטף המידע המצוי בעידן המודרני במכשירים אלו. גם החדירה עצמה נתקלת לעיתים בקשיים במקרה בו מסרב החשוד למסור את סיסמאות הכניסה למכשיר. ברי כי החומרים המצויים במדיה המגנטית עשויים לשפוך אור על היקפי העבירות.
23. מהאמור עולה הקושי בהערכה בשלב החקירה הראשוני של היקף העבירות המיוחסות לכל חשוד. עם זאת מהחומרים שהוצגו לי במסגרת הפרשה כולה עולה כי מדובר בפרשה שעניינה בהימורים בלתי חוקיים והלבנת הון בסך של מיליוני שקלים (ואזכיר את ההלכה הקובעת כי יש לחלט את מלוא סכום העבירה לרבות סכום עבירת המקור- ע"פ 8265/13 מליאל נ' מדינת ישראל (10.3.2016)).
24. באופן ספציפי למבקשים בבקשה זו, מהחומרים שהוצגו לי, שהם כאמור חומרים ראשוניים, מדובר על חשד סביר למעורבות בהימורים בלתי חוקיים בסכומים נכבדים. באשר למבקש 1 ישנם חומרים שונים העוסקים כל אחד בעשרות אלפי שקלים וכן בעשרות אלפי יורו. אם חשדות אלו יתבססו לכדי כתב אישום נראה כי ניתן יהיה לדבר על שווי עבירות של מאות אלפי שקלים.
25. באשר למבקש 2 עולה מחומרי החקירה מיקומו המרכזי בהיררכיה בפרשת ההימורים הבלתי חוקיים. המבקש חשוד כי שימש כאחד מסוכניו של ראש ההיררכיה בפרשה. גם מחומרי החקירה הראשוניים לגבי עולות התייחסויות לעשרות אלפי שקלים ובמצטבר אף ליותר מכך.
26. באשר לרכוש שנתפס השייך למבקש 1. ב"כ המשיבה ציין כי כל חשבונות הבנק שהוקפאו נמסרו הודעות לבנקים על שחרורם. רק רכב אחד השייך למבקש 1 נתפס ושווי מוערך בכ-184,000 ₪. עם זאת קיים על רכב זה שעבוד של כ-170 אלף ₪ שטרם שולמו. רכב נוסף נותר בידי המבקש ונרשמה עליו הערה רישומית בלבד. בנוסף נתפסו אצל המבקש 1 כספים על סך 15,540 ₪, 3,227 דולר ו-1,375 יורו. לבסוף נרשמה הערת אזהרה על דירת המגורים של המבקש 1 ששווי מוערך בכ-880,000 ₪. עם זאת יש לציין כי על הדירה קיימת יתרת משכנתא של כ-240,000 ₪. כמו כן נתפסו כרטיסי חיש גד.
27. מסיכום הרכוש שנתפס עולה כי ניתן להעריך בשלב מקדמי זה כי שווי של הרכוש התפוס, לאחר התחשבות בשעבודים ומשכנתאות המפחיתים מערכו, והבאה בחשבון של טענות לזכויות בת זוג בדירת המגורים, תואם את ההערכות על שווי העבירה המיוחסת למבקש 1, למצער לשלב ראשוני זה.
28. באשר לרכוש שנתפס מידי המבקש 2. חשבון בבנק הפועלים שהוקפא שוחרר על ידי

המשטרה. חשבון נוסף בבנק דיסקונט המשטרה מבקשת המשך ההקפאה של כספי הפיקדונות והחסכונות המצויים בו על סך כ-137 אלף ₪. יצוין עם זאת כי על חשבון זה קיימות הלוואות של כ-178 אלף ₪. בנוסף נתפס רכב אחד השייך למבקש אשר שווי מוערך בכ-116,000 ₪. עם זאת יצוין כי רוב שווי של הרכב, כ-97,000 ₪, משועבד וטרם שולם. כמו כן נתפסו סכומי כסף על סך של כ-62 אלף ₪, 1,087 דולר ו-1,500 יורו. עוד נתפסו כרטיסי חיש גז.

29. ניתן לראות שגם מסיכום שווי רכוש זה תוך התחשבות בשעבודים הקיימים אין מדובר על סכומים שחורגים מההערכה הראשונית כאמור בדבר שווי העבירות המיוחסות למבקש.

30. לאור האמור לא מצאתי להורות על השבת הרכוש התפוס בשלב זה. יצוין כי מלבד הרכוש שתואר לעיל מוכנה המשטרה להחזיר את יתרת הרכוש שנתפס לידי המבקשים (מסמכים, מחשבים, פנקסי שיקים ועוד) מלבד טלפונים סלולריים שעשויים לשמש כראיה בהליך הפלילי. לפיכך רכוש זה, למעט הטלפונים הסלולריים כאמור, יוחזר מידית למבקשים.

31. על המשטרה לוודא באופן מיידי כי אכן הגיעו הוראות שחרור חשבונות הבנקים לידי הגורמים הרלוונטיים. באשר לחשבון בנק דיסקונט השייך למבקש 2 ישוחרר רכיב העו"ש בלבד בעוד הכספים המצויים בפיקדון ובחיסכון יותרו מוקפאים והבנק לא יוכל לתת אשראי כנגדם.

32. לגבי הרכבים התפוסים יש להורות על חלופת תפיסה כפי שנהוג בפסיקה, תוך התחשבות בכך שהרכבים משועבדים.

33. רכבו של המבקש 1 ישוחרר בתנאים הבאים:

- א. תירשם הערת אזהרה במשרד הרישוי לטובת המדינה.
- ב. המבקש ימציא פוליסת ביטוח מקיף על הרכב לטובת המדינה.
- ג. ייאסר על המבקש או מי מטעמו לעשות כל דיספוזיציה ברכב.
- ד. המבקש יפקיד סך של 45,000 ₪.

34. רכבו של המבקש 2 ישוחרר בתנאים הבאים:

- א. תירשם הערת אזהרה במשרד הרישוי לטובת המדינה.
- ב. המבקש ימציא פוליסת ביטוח מקיף על הרכב לטובת המדינה.
- ג. ייאסר על המבקש או מי מטעמו לעשות כל דיספוזיציה ברכב.
- ד. המבקש יפקיד סך של 30,000 ₪.

35. לאור הקשיים בהערכת שווי העבירה בשלב זה, ובהתאם לציפייה כי יינתנו הערכות מבוססות יותר בעניין זה ככל שתתקדם החקירה ניתן יהיה לשוב ולהגיש בקשה להשבת הרכוש התפוס בעוד 45 יום ובקשה זו תיבחן, אם אכן יוותר החשד הסביר על כנו, בהתאם להערכה מבוססת יותר של שווי העבירות המיוחסות לכל אחד מהמבקשים. מובן כי אם יהיה בידי המשטרה להעריך בפרק זמן קצר יותר את שווי העבירות המיוחסות למבקשים תשחרר רכוש בהתאם להערכות אלו.

36. המזכירות תשלח החלטה זו לב"כ הצדדים.

37. זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, כ"ט אדר תשע"ז, 27 מרץ 2017, בהעדר
הצדדים.